QP Code : CY-2496

(3 Hours) **[Total Marks : 100**

N.B. : (1) **All** questions are **compulsory**
(2) **Figures** to the right indicate **full marks.**

1. Answer in not more than two sentences. **20**
   (a) What do you mean by 'approved securities'?
   (b) What is maturity of Bill of exchange?
   (c) What is countermanding of a cheque?
   (d) What are the liabilities of issue department of RBI?
   (e) Who can endorse a negotiable Instrument?
   (f) What is the duration for which a member of a local board can hold office under RBI Act?
   (g) What is a schedule Bank?
   (h) What is a negotiable Instrument?
   (i) Define 'Drawer' 'Drawee' and 'payee' of a Bill of exchange.
   (j) What is the intepretation of term 'demand and time liabilities' as per the Banking Regulation Act 1949?

2. Write short notes on any **four** **20**
   (a) 'Holder' under Negotiable Instrument Act
   (b) Bankers Books Evidence Act
   (c) RBI as a Banker and adviser to the government
   (d) Debt Recovery Tribunal
   (e) Winding up of Banking Company
   (f) Noting and protesting.

3 Answer the following by giving reasons (any **two**) **12**
   (a) (i) State with reasons whether the following payments amount to payment in due course.
      (i) A bill of Exchange payable at a future date is paid before its maturity.
      (ii) An instrument is payable to 'A' or his order and it isn't endorsed by him is paid to B who is in actual possession of the instrument.
      (iii) An instrument is paid before maturity and is successfully endorsed to another person.
   (b) (i) Analysis the following under the prevelant provisions of Banking Regulation Act 1949.
      (i) Can a banking company carry on its business of banking in India without using the words 'bank' 'banker' or 'banking' as part of its name?
      (ii) A foreign banking company incorporate outside India desire to commence banking business in India and applies for a license to RBI. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian banking companies.

munotes.in

(c) (i) 'A' approached the bank for a loan of Rs. 10 crores for his business. He is ready and willing to furnish the security and one of the directors of the bank is ready to become the guarantors can 'A' get a loan?

(ii) 'x' a payee of a cheque for Rs. 100000/- presents it for encasement. The balance in the account is found to be Rs. 96000/- should the bank pay Rs. 96000/- to x if he is willing to accept in full satisfaction?

4. Answer the following (any **four**) **48**

(a) Explain the composition of Central and Local Boards of Directors under RBI Act 1934.

(b) What is crossing of a cheque? State the kinds of crossing.

(c) Briefly discuss the provision of Banking Regulation Act 1949 relating to
   (i) Licensing of banking companies
   (ii) Constitution of Board of directors.

(d) Define Bill of exchange. How does it differs from Promissory Note?

(e) What is dishonour, of a Negotiable Instrument? Explain the circumstances under which a bank is justified in dishonouring of a cheque

(f) Explain powers and functions of SEBI.

---

munotes.in

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) **एकूण गुण : १००**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.
(२) उजवीकडील अंक **गुण** दर्शवतात.

१. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. (दोनपेक्षा जास्त वाक्यात नाही) २०

(अ) मान्यताप्राप्त प्रतिभूती म्हणजे काय?

(ब) हुंडीची परिपक्वता म्हणजे काय?

(क) धनादेश प्रदान करण्यास प्रतिबंध करणे म्हणजे काय?

(ड) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यु विभागाची दायित्त्वे कोणते?

(इ) हस्तांतरीय दस्ताऐवजाचे पृष्ठांकन म्हणजे काय?

(फ) रिझर्व्ह बँक कायदयानुसार रिझर्व्ह बँकेच्या स्थानिक संचालक मंडळाच्या सभासदाची कालमर्यादा किती असेल.

(ग) अनुसुचित बँक म्हणजे काय?

(ह) हस्तांतरीय दस्तऐवज म्हणजे काय?

(य) हुंडीचा 'आदेशक' 'आदेशिती' व 'पैसे घेणारा' यांची व्याख्या द्या.

(र) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्टनुसार 'मागणी व कालदेयक' म्हणजे काय?

२. संक्षिप्त टिपा द्या (कोणत्याही **चार**) २०

(अ) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायदयानुसार 'धारक'

(ब) बँकर्स बुक इव्हिडंस ॲक्ट

(क) रिझर्व्ह बँक सरकारची बँक व सरकारची सल्लागार बँक

(ड) ऋण वसुली लवाद

(इ) बँकिंग कंपनीचे समापन

(फ) टिपण व हरकत.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही **दोन**) २०

(अ) कारणासहित स्पष्ट करा. खालील देयता अनुक्रमाने भरणा आहे का?

(१) पुढील तारखेस देय असलेली हुंडी परिपक्वेच्या अगोदर दिली.

(२) एक दस्तऐवज जे 'अ' ला किंवा त्याने सांगितलेल्या व्यक्तीस देय आहे व त्याने त्याचे पृष्ठांकन केले नाही व ती हुंडी 'ब' च्या प्रत्यक्ष ताब्यात आहे व 'ब' ला प्रदान करण्यात आले.

(३) दस्तऐवज परिपक्वतेच्या अगोदर दिले गेले व दुसऱ्या व्यक्तीस त्यांचे पृष्ठांकन केले गेले.

(ब) (१) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्ट १९४९ नुसार खालील तरतुदींचे पृथक्करण करा. आपल्या नावामध्ये 'बँक', 'बँकर' व बँकींग हे शब्द न वापरता बँकींग कंपनी बँकींग व्यवसाय भारतात सुरु करु शकते का?

(२) भारताच्या बाहेर नोंदणी झालेल्या एका परकीय बँकीग कंपनींस भारतात बँकींग व्यवसाय सुरु करायचा आहे व तीने रिझर्व्ह बँकेकडे परवान्यासाठी अर्ज केला परंतु त्या देशाचे सरकार भारतीय कंपनीस बँक किंवा त्याची शाखा उघडण्यास परवानगी देत नाही.

(क) (१) व्यवसाय सुरु करण्यासाठी 'अ' ने १० कोटीच्या कर्जासाठी बँकेकडे आला त्यासाठी तो रकमेची सुरक्षा देण्यास तयार होता. बँकेचा एक संचालक त्याला जामिनदार व्हाण्यास तयार होतो. 'अ' ला कर्ज मिळेल का?

(२) 'क' १००००० /- धनादेश रक्कम देय आहे. त्याने तो धनादेश पैसे मिळण्यासाठी प्रदान केला त्याच्या खात्यात ९६००० /- रु. जमा आहेत. बँकेने 'क' ला ९६००० /- रु रक्कम जर तो पूर्ण रक्कम म्हणून स्वीकारण्यास तयार असेल तर द्यावी का?

munotes.in

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही **चार**) २०

(अ) रिझर्व्ह बँकेच्या केंद्रिय व स्थानिक संचालक मंडळाची रचना रिझर्व्ह बँकेच्या कायद्यानुसार स्पष्ट करा.

(ब) धनादेशाचे रेखांकन म्हणजे काय? रेखांकनाच प्रकार सांगा.

(क) बँकींग रेग्युलेशन अ‍ॅक्ट १९४९ नुसार खालील तरतुदी स्पष्ट करा.

(१) बँकींग कंपनीचे परवाने

(२) संचालक मंडळाची रचना

(ड) हुंडीची व्याख्या द्या. हुंडी व वचनचिठ्ठी यातील फरक स्पष्ट करा.

(इ) हस्तांतरीय दस्तऐवजाचा अनादर म्हणजे काय? बँक धनादेशाचा अनादर करण्याची परिस्थिती कायदेशीररित्या कधी करु शकते ते स्पष्ट करा.

(फ) सेबीचे अधिकार व कार्ये सांगा.

----

munotes.in